

Safeguarding van Kinderen en Jongeren

Goedkeuring door MT en directie van Liliane Fonds/MIVA:

November 2024

Versie:

November 2024

Evaluatie en herziening:

Niet later dan mei 2026

Inhoudsopgave

Het Safeguarding beleid van het Liliane Fonds/MIVA	2
Doel van het Safeguarding beleid van het Liliane Fonds/MIVA	3
Voor wie geldt het Safeguarding beleid	3
Uitgangspunten	3
Verantwoordelijkheden	4
Definities	6
Gedragscode	8
Praktische richtlijnen:	10
Bijlage 1 Meldprocedures Safeguarding	11
Bijlage 2 Personeelsbeleid	16
Bijlage 3 Safeguarding en partnerorganisaties	18
Bijlage 4 Risico-inventarisatie	20
Bijlage 5 Communicatie met en over kinderen en jongeren	21
Bijlage 6 Dienstreizen	23
Bijlage 7 Gastlessen en evenementen	25
Bijlage 8 Signaleringslijst Kindermishandeling	27
Bijlage 9 Participatie van kinderen en jongeren	29
Bijlage 10 Reizen met jongeren en jong volwassenen met of zonder beperking	34
Bijlage 11 Onderzoek met en door kinderen en jongeren	38
Formulieren:	
Meldformulier	40
Toestemmingsformulier communicatie	43
Toestemmingsformulier (internationale) reizen met minderjarige jongeren	44
Toestemmingsformulier onderzoek	45

Het Safeguarding¹ beleid van het Liliane Fonds/MIVA

Het Liliane Fonds is een ontwikkelingsorganisatie die de levenskwaliteit en toekomstkansen van kinderen en jongeren met een beperking verbetert. Samen met lokale partnerorganisaties maken we hun leef- speel- en leerwereld toegankelijker en dragen we bij aan een inclusieve samenleving waarin meedoen ondanks een handicap mogelijk is.

MIVA is een organisatie die mensen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika ondersteunt met onmisbare vervoermiddelen en communicatiemiddelen. Deze pioniers helpen mensen in afgelegen gebieden voor wie medische zorg, onderwijs en andere basisvoorzieningen te ver weg zijn.

Het belang en de bescherming van kinderen en jongeren met een beperking staat bij het Liliane Fonds/MIVA en zijn partners voorop. Kinderen en jongeren met een beperking zijn door hun fysieke of verstandelijke beperking extra kwetsbaar voor misbruik, mishandeling of geweld.

Kinderen met een beperking hebben drie tot vier keer meer kans het slachtoffer te worden van geweld in vergelijking met kinderen zonder beperkingen. Bovendien bevinden kinderen met een beperking zich vaker in een omgeving waar ze onvoldoende beschermd worden of geen toegang hebben tot kindbeschermingsvoorzieningen. Kinderen met een verstandelijke beperking hebben meer dan vier keer zoveel kans om het slachtoffer te worden van seksueel geweld, dan kinderen zonder beperking. Men schat dat 40-70% van de meisjes met een beperking al voor hun achttiende jaar seksueel misbruikt is.

Bron: WHO (2021). *Disability and health Key Facts* <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/disability-and-health>

Disability Africa, Save the Children (2021). *Disability-inclusive Child Safeguarding Guidelines*, p. 37

In het werken met kinderen, jongeren en hun ouders/verzorger en begeleiders, heeft het Liliane Fonds/MIVA en zijn partners daarom een speciale verantwoordelijkheid om te zorgen voor een veilige omgeving waarin kinderen en jongeren geen gevaar lopen op misbruik, mishandeling en geweld en hun rechten gerespecteerd worden en waarin snel en adequaat gehandeld wordt naar aanleiding van meldingen van misbruik, mishandeling en geweld.

Zowel het Liliane Fonds/MIVA als zijn strategische partner organisaties hebben een (Child) Safeguarding beleid ontwikkeld. Het beleid is gebaseerd op het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind (1989), het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (2009) en lokale wetgeving. Het Liliane Fonds/MIVA werkt in zijn programma's zowel met kinderen (onder de achttien jaar) als met jongeren. Een jongere is in principe ieder persoon tussen de 15 en 24 jaar. Het Safeguarding beleid is van toepassing op zowel alle kinderen als op alle jongeren die aan de door LF/MIVA ondersteunde en uitgevoerde programma's deelnemen. In sommige programma's zijn de deelnemende jongeren ouder dan 24 jaar. Ook deze jongeren vallen onder het safeguarding beleid.

Het Safeguarding beleid is onderdeel van het integriteitsbeleid van het Liliane Fonds/MIVA en wordt om de drie jaar geëvalueerd en indien nodig herzien.

Het Safeguarding beleid is aangevuld met praktische richtlijnen over hoe het beleid in de verschillende werkzaamheden van Liliane Fonds/MIVA doorwerkt.

¹ Safeguarding kent geen goede Nederlandse vertaling. Daarom wordt in dit beleid de Engelse term Safeguarding gebruikt.

Doel van het Safeguarding beleid van het Liliane Fonds/MIVA

Het Safeguarding beleid van het Liliane Fonds/MIVA zorgt ervoor dat:

1. de rechten en het welzijn van kinderen en jongeren en specifiek die van kinderen en jongeren met een beperking centraal staan in alle aspecten van het werk van het Liliane Fonds/MIVA;
2. alle medewerkers, vrijwilligers, consultants, zzp-ers, ambassadeurs en partners van het Liliane Fonds/MIVA begrijpen hoe zij kinderen en jongeren moeten en kunnen beschermen in hun werk voor het Liliane Fonds/MIVA;
3. alle medewerkers, vrijwilligers, consultants, zzp-ers, ambassadeurs en partners van het Liliane Fonds weten hoe zij moeten reageren indien er tijdens het werk voor het Liliane Fonds/MIVA en in projecten die ondersteund worden door het Liliane Fonds/MIVA, zorgen, vermoedens en/of (concrete) signalen zijn over specifieke kinderen of jongeren;
4. het proces en de gevolgen die ontstaan als dit beleid geschonden wordt, duidelijk zijn.

Voor wie geldt het Safeguarding beleid?

1. Alle medewerkers, vrijwilligers, stagiaires, ambassadeurs en de Raad van Toezicht van het Liliane Fonds/MIVA
2. Alle consultants en zzp-ers die namens het Liliane Fonds/MIVA werk verrichten
3. Alle partner organisaties waar Liliane Fonds/MIVA mee samenwerkt onderschrijven het Safeguarding beleid. Daarnaast verplicht het Liliane Fonds/MIVA de partner organisaties om een (Child) Safeguarding beleid te hebben dat gebaseerd is op het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap. Het beleid moet gelden voor iedereen betrokken bij de programma's, voor medewerkers, consultants en vrijwilligers en een duidelijke procedure bevatten voor het voorkomen van en reageren op *safeguarding* incidenten.

Uitgangspunten

1. Het Liliane Fonds/MIVA beschermt in zijn werkzaamheden alle betrokken personen. Het Liliane Fonds/MIVA accepteert geen enkele vorm van discriminatie, agressief gedrag, seksuele uitbuiting of mishandeling.
2. De belangrijkste doelgroep van het Liliane Fonds/MIVA is kinderen met een beperking in Azië, Afrika en Latijns-Amerika. In alle werkzaamheden staan de rechten, het belang en het welzijn van kinderen voorop.
3. Het Liliane Fonds/MIVA werkt, naast kinderen, in toenemende mate met jongeren. Liliane Fonds/MIVA definieert een jongere als ieder persoon tussen de 15 en 24 jaar. De organisatie volgt hierbij de definitie van de Verenigde Naties, maar erkent dat de definitie van een jongere kan verschillen naar gelang het land en de culturele context.

4. Alle kinderen en jongeren met of zonder een beperking hebben het recht op bescherming tegen uitbuiting, mishandeling en geweld ongeacht hun geslacht, cultuur, etniciteit, leeftijd, godsdienst, seksuele oriëntatie, vaardigheden of anders.
5. Alle volwassenen hebben de verantwoordelijkheid direct te reageren bij vermoeden en/of signalen van mishandeling en grensoverschrijdend gedrag naar kinderen en jongeren toe.
6. Een ieder die, te goeder trouw, melding maakt van ongepast gedrag van een werknemer, vrijwilliger, consultant, zzp-er, ambassadeur of partner van het Liliane Fonds/MIVA richting kinderen en jongeren, wordt beschermd volgens de principes van de klokkenluidersregeling van het Liliane Fonds/MIVA.
7. Meldingen en zorgen over kinderen en jongeren tijdens werkzaamheden van het Liliane Fonds/MIVA en zijn (strategische) partner organisaties worden gemeld bij de (Child) Safeguarding focal point van de desbetreffende organisatie en opgevolgd. Zie hiervoor de meldprocedure in bijlage 1.
8. Besluiten en acties naar aanleiding van Safeguarding meldingen worden met spoed en zonder onnodige vertragingen door de Safeguarding focal point, de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen en/of de directie van het Liliane Fonds/MIVA genomen.
9. Bij het plannen en uitvoeren van activiteiten waarbij kinderen en jongeren direct of indirect betrokken zijn, wordt vooraf een risico-inventarisatie gemaakt op basis waarvan preventieve maatregelen genomen worden. Hierbij wordt specifiek rekening gehouden met de beperkingen van kinderen en jongeren zodat zij op een veilige manier kunnen participeren in de activiteiten. Bij terugkerende activiteiten hoeft niet iedere keer opnieuw een risico-inventarisatie gemaakt te worden.
10. Het Liliane Fonds/MIVA gaat zorgvuldig en vertrouwelijk met informatie om. Informatie wordt slechts zonder toestemming gedeeld als het belang om een kind of jongere te beschermen groter is dan het recht van een individu op privacy.
11. Kinderen en jongeren hebben het recht om gehoord te worden in Safeguarding zaken die hen aangaan.
12. Alle medewerkers en vrijwilligers van het Liliane Fonds/MIVA ondertekenen de Gedragscode. Ook moeten zij een Verklaring Omtrent Gedrag overleggen voordat zij voor het Liliane Fonds/MIVA mogen werken. Zie bijlage 2 over het personeelsbeleid.
13. Alle medewerkers en vrijwilligers van het Liliane Fonds/MIVA volgen periodiek een Safeguarding en Integriteit bijeenkomst afgestemd op hun rol en verantwoordelijkheden binnen de organisatie.
14. Op vastgestelde schendingen van het Safeguarding beleid volgen formele disciplinaire maatregelen die genomen worden door de directeur-bestuurder. Bij schendingen waar strafrechtelijke gevolgen aan verbonden zijn, wordt aangifte gedaan.

Verantwoordelijkheden

- Het MT keurt het Safeguarding beleid van het Liliane Fonds/MIVA goed, is verantwoordelijk voor de navolging ervan en benoemt een Safeguarding focal point.

- De Safeguarding focal point is verantwoordelijk voor het monitoren, evalueren en rapporteren over de uitvoering en herzien van het beleid, voor het geven van advies aan en het organiseren van bijeenkomsten over Safeguarding voor alle werknemers en vrijwilligers van het Liliane Fonds/MIVA, en voor het ontvangen en behandelen van meldingen.
- De Safeguarding focal point is verantwoordelijk voor ondersteuning en monitoring van het (Child) Safeguarding beleid van het netwerk van partner organisaties van het Liliane Fonds/MIVA.
- De Safeguarding focal point neemt zitting in de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen wanneer er meldingen zijn met betrekking tot Safeguarding.
- De Safeguarding focal point rapporteert ieder half jaar over de uitvoering van het Safeguarding beleid aan de Programme Director van het Liliane Fonds.

Definities

Kind

Een kind is iedere persoon onder de achttien jaar (artikel 1 VN Verdrag inzake de Rechten van het Kind).

Jongere

Een jongere is ieder persoon tussen de 15 en 24 jaar. Het Liliane Fonds/MIVA houdt de definitie van de Verenigde Naties aan maar erkent dat de definitie van een jongere kan verschillen naar gelang het land en de culturele context.

Safeguarding

Safeguarding is het geheel van beleid, procedures en maatregelen dat erop gericht is een veilige omgeving te creëren voor kinderen en jongeren die deelnemen aan de programma's, activiteiten en de projecten van een organisatie en ook om adequaat te reageren indien kinderen en jongeren toch schade is berokkend.

Child Protection

Child Protection is het systeem in de maatschappij (binnen het gezin, gemeenschap en op regionale en nationale niveau) dat erop gericht is geweld, misbruik, mishandeling, verwaarlozing en uitbuiting van kinderen te voorkomen en aan te pakken.

Kinderen of jongeren met een beperking

Kinderen of jongeren met een beperking zijn alle kinderen en jongeren met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving (artikel 1 VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap).

Mishandeling

Mishandeling is elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die ouders of andere personen ten opzichte van wie het kind of de jongere in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan het kind of de jongere in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Seksueel misbruik

Seksueel misbruik bestaat uit alle seksuele aanrakingen of handelingen die een volwassene een kind of jongere opdringt. Dit varieert van begluurd worden of moeten kijken naar seksuele handelingen van de volwassene tot betasting of verkrachting.

Seksuele uitbuiting

Van seksuele uitbuiting is sprake als iemand onder valse voorwendselen wordt geworven of vervoerd en onder dwang seksuele diensten moet verrichten. Bij commerciële seksuele uitbuiting van kinderen en jongeren worden kinderen of jongeren seksueel misbruikt door een persoon of personen

tegen betaling of een andere vorm van vergoeding (zoals eten, kleding, cadeautjes) of een belofte daarvan.

Gedragcode

In de gedragscode van het Liliane Fonds/MIVA staan gedragsregels die gelden in de omgang met kinderen. De gedragscode, die meerdere onderwerpen omvat, wordt ondertekend door medewerkers, vrijwilligers, stagiaires, ambassadeurs en de Raad van Toezicht, consultants en zzp-ers die ingeschakeld worden door het Liliane Fonds/MIVA om zijn werk te kunnen uitvoeren.

Hieronder staan de specifieke gedragsregels in de omgang met kinderen en jongeren:

Medewerkers die in contact komen met kinderen en jongeren moeten altijd:

- De rechten van het kind en de jongere respecteren en het belang van het kind en de jongere op de eerste plaats zetten
- De grenzen van kinderen en jongeren respecteren en grensoverschrijdend gedrag vermijden. Dit geldt ook voor contact met kinderen en jongeren via email en sociale media
- Direct en snel reageren bij vermoedens en/of signalen van mishandeling en grensoverschrijdend gedrag naar kinderen en jongeren toe gedurende de activiteit. Volg hierbij de meldprocedure van Liliane Fonds/MIVA en rapporteer naar de Safeguarding focal point
- Alle kinderen, jongeren en volwassenen met respect en waardigheid behandelen ongeacht iemands leeftijd, geslacht, cultuur, etnische achtergrond, seksuele oriëntatie of lichamelijke en geestelijke bekwaamheid
- Extra aandacht hebben voor kinderen en jongeren met fysieke, verstandelijke beperkingen en zorgen dat ze mee kunnen doen aan activiteiten en projecten:
 - Kinderen en jongeren met een beperking aanmoedigen om een positief beeld van het eigen lichaam te hebben
 - Kinderen en jongeren bij hun eigen naam noemen en niet bij hun beperking
 - Alleen fysiek contact hebben met kinderen en jongeren indien dit gepast en nodig is voor hun persoonlijke verzorging en/of behandeling en kinderen en jongeren daar toestemming voor hebben gegeven
 - Bewust zijn van discriminatie en sociale stigma van kinderen en jongeren met een beperking en hier tegen optreden
- Bewust zijn van en respect hebben voor culturele en religieuze verschillen wanneer kinderen, jongeren en gezinnen betrokken zijn bij een activiteit
- De privacy regels voor het beheer en gebruiken van persoonlijke data van kinderen en jongeren in acht nemen (*privacy and security* beleid van het Liliane Fonds/MIVA)

Medewerkers die in contact komen met kinderen en jongeren mogen nooit:

- Persoonlijke gegevens van kinderen en jongeren zonder toestemming verspreiden
- Tijd alleen met kinderen en jongeren doorbrengen in een afgesloten ruimte zonder goede reden zoals voor noodzakelijke persoonlijke verzorging en/of begeleiding (“Two-Adult Rule”)
- Ongepast, intimiderend en/of ongewenst fysiek contact met kinderen en jongeren initiëren.
- (Seksueel of financieel) misbruik maken van kinderen en jongeren of hen op een andere manier fysiek en/of mentaal mishandelen
- Kinderen en jongeren beledigen, negeren of discrimineren
- Gedrag van kinderen en volwassenen goedkeuren of negeren waardoor kinderen en jongeren schade oplopen (pesten, slaan, schoppen, onthouden van voedsel, medicatie en andere behoeften)

- Foto's/beeldmateriaal en verhalen van kinderen en jongeren publiceren en delen zonder expliciete toestemming
- Foto's/beeldmateriaal en verhalen van kinderen en jongeren publiceren en delen die hen in een kwetsbare positie brengt en schade kan berokkenen of die hen in een kwetsbare, vernederende positie plaatst (door bijvoorbeeld hun beperking bloot te stellen op een respectloze en mishandelende manier of kinderen naakt te portretteren)
- Kinderen en jongeren voortrekken door geld of cadeaus te geven

Praktische richtlijnen

Bijlage 1	Meldprocedures Safeguarding
Bijlage 2	Personeelsbeleid
Bijlage 3	Safeguarding en (strategische) partnerorganisaties
Bijlage 4	Risico-inventarisatie
Bijlage 5	Communicatie met en over kinderen en jongeren
Bijlage 6	Dienstreizen
Bijlage 7	Gastlessen en evenementen
Bijlage 8	Signaleringslijst Kindermishandeling
Bijlage 9	Participatie van kinderen en jongeren
Bijlage 10	Reizen met jongeren en jong volwassenen met of zonder een beperking
Bijlage 11	Onderzoek met en door kinderen en jongeren

Formulieren

Meldformulier

Toestemmingsformulier communicatie

Toestemmingsformulier (internationale) reizen met minderjarige jongeren

Toestemmingsformulier onderzoek

Bijlage 1 Meldprocedures Safeguarding

Iedereen heeft de plicht te reageren bij vermoeden en/of signalen van mishandeling en grensoverschrijdend gedrag naar kinderen en jongeren toe.

Indien tijdens werkzaamheden van het Liliane Fonds/MIVA, door het Liliane Fonds/MIVA geïnitieerde en georganiseerde activiteiten en evenementen, signalen worden opgepikt of vermoedens zijn dat het met een kind of jongere niet goed gaat en/of rechten van kinderen of jongeren worden geschonden, dan heeft eenieder die het Liliane Fonds/MIVA tijdens die werkzaamheden vertegenwoordigt, de plicht te handelen en dit te melden. Meldingen worden altijd vertrouwelijk behandeld.

Hoe herken je signalen en meld je je zorgen?

Tijdens werkzaamheden kun je op verschillende manieren signalen opvangen dat er iets met een kind of een jongere aan de hand is. Dit kan door:

- **Observatie:** Een volwassene neemt gedrag waar bij een kind, een jongere of een volwassene dat zorgen baart
- **Onthulling:** Een kind/jongere of een volwassene onthult dat hij of zij mishandeld of misbruikt is, in heden of verleden, of dat hij/zij zich zorgen maakt over een ander kind of jongere. Een onthulling zal niet vaak gebeuren, daarom moet je bewust zijn van andere signalen.
- **Risico-inventarisatie:** Tijdens de risico-inventarisatie voor de start van een evenement, activiteit of project zijn mogelijke risico's geïdentificeerd die kunnen ontstaan in ons werk.
- **Sollicitatie procedure:** Tijdens de sollicitatie procedure ontstaan twijfels over het gedrag van een sollicitant naar kinderen en jongeren toe.

Zie ook bijlage 8 (signalenlijst kindermishandeling).

Meld! Ook als het niet duidelijk is of er iets aan de hand is.

Hieronder volgt de procedure:

Meldprocedure voor medewerkers en consultants in dienst van Liliane Fonds/MIVA bij kindermishandeling en ongewenst gedrag jegens kinderen en jongeren in het buitenland

Tijdens je werkzaamheden voor het Liliane Fonds/MIVA *op bezoek bij projecten van partner organisaties* kom je in contact met een kind of jongere waar je je zorgen over maakt en/of

Je komt in contact met een kind of jongere dat door een medewerker van de partner organisatie onjuist is behandeld.

Heeft het kind of de jongere direct professionele medische verzorging nodig of de politie?

JA

1. Neem bij acute nood, in samenspraak met de begeleidende collega van de partner organisatie contact op met politie en/of medische hulpposten en geef aan wat er nodig is **én**
2. Rapporteer direct mondeling én schriftelijk naar de (Child) Safeguarding focal point van de partner organisatie en de Grant Manager **én**
3. Rapporteer binnen 24 uur schriftelijk (meldformulier) naar de Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA en de betreffende OD-adviseur
4. De Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA neemt contact op met de (Child) Safeguarding focal point van het netwerk en de Grant Manager voor een verslag over de genomen acties
5. De Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA meldt de casus zsm bij de donor van het betreffende programma, indien dit programma gefinancierd wordt een donor waarmee dit contractueel is afgesproken
6. De Safeguarding focal point doet verslag richting het MT van het Liliane Fonds/MIVA

NEE

1. Rapporteer direct mondeling én schriftelijk naar de (Child) Safeguarding focal point van de partnerorganisatie **én**
2. Rapporteer binnen 24 uur schriftelijk (meldformulier) naar de Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA en de betreffende LF Programme Manager
3. De Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA neemt contact op met de (Child) Safeguarding focal point van het netwerk en de Grant Manager voor een verslag over de genomen acties
4. De Safeguarding focal point meldt de casus bij de donor van het betreffende programma, indien dit programma gefinancierd wordt door een donor waarmee dit contractueel is afgesproken
5. De Safeguarding focal point doet verslag richting het MT van het Liliane Fonds/MIVA

De Safeguarding focal point zal bij meldingen betreffende medewerkers van het Liliane Fonds/MIVA direct contact opnemen met de direct leidinggevende van de medewerker, HR en de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen.

Meldprocedure voor medewerkers en consultants in dienst van Liliane Fonds/MIVA bij kindermishandeling en ongewenst gedrag jegens kinderen en jongeren in Nederland

Tijdens je werkzaamheden voor het Liliane Fonds/MIVA *in Nederland* kom je in contact met een kind of jongere waar je je zorgen over maakt.

Heeft het kind of de jongere direct professionele medische verzorging nodig of de politie?

JA

1. Neem bij acute nood contact op met 112 en geef aan wat er nodig is *én*
2. Rapporteer mondeling of via email aan de Safeguarding focal point (childsafeguarding@lilianefonds.nl) *én*
3. Maak een afspraak met de Safeguarding focal point en vul samen een meldformulier *zo snel mogelijk* in

NEE

1. Rapporteer binnen 24 uur mondeling of via email naar de Safeguarding focal point (childsafeguarding@lilianefonds.nl) *én*
2. Maak een afspraak met de Safeguarding focal point en vul samen een meldformulier *zo snel mogelijk* in

Tijdens je werkzaamheden voor het Liliane Fonds/MIVA kom je in Nederland in contact met een kind of jongere dat door een medewerker of iemand die het Liliane Fonds/MIVA vertegenwoordigt onjuist is behandeld.

Heeft het kind of de jongere direct professionele medische verzorging nodig of de politie?

JA

1. Neem bij acute nood contact op met 112 en geef aan wat er nodig is *én*
2. Rapporteer mondeling of via email aan de Safeguarding focal point (childsafeguarding@lilianefonds.nl) *én*
3. Maak een afspraak met de Safeguarding focal point en vul samen een meldformulier *zo snel mogelijk* in
4. De Safeguarding focal point rapporteert aan de direct leidinggevende van de betreffende medewerker, HR en aan de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen

NEE

1. Rapporteer binnen 24 uur mondeling of via email aan de Safeguarding focal point (childsafeguarding@lilianefonds.nl) *én*
2. Maak een afspraak met de Safeguarding focal point en vul samen een meldformulier *zo snel mogelijk* in
3. De Safeguarding focal point rapporteert aan de direct leidinggevende van de betreffende medewerker, HR en aan de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen

Meldprocedure voor de Grant Manager en partner organisaties naar Liliane Fonds/MIVA in geval van safeguarding incidenten bij de partnerorganisatie

1. Volg de meldprocedure van de eigen organisatie betreffende (Child) Safeguarding
2. De (Child) Safeguarding focal point van het netwerk en de Grant Manager rapporteert aan de Safeguarding focal point en de betreffende LF Programme Manager van het Liliane Fonds/MIVA binnen 48 uur na ontvangst van de melding via een Incident Report met daarin vermeld wat de opvolging van de melding is geweest.

Meldprocedure voor externen bij het signaleren van kindermishandeling en ongewenst gedrag jegens kinderen en jongeren door medewerkers van Liliane Fonds/MIVA of haar (strategische) partner organisaties

1. Meld dit bij de organisatie ter plekke. Iedere organisatie heeft een (Child) Safeguarding beleid met een meldprocedure
2. Meld dit tevens bij het Liliane Fonds/MIVA via de meldprocedure op www.lilianefonds.nl
3. De (Child) Safeguarding focal points geven opvolging aan de melding en informeren de melder over de opvolging, indien gewenst
4. De Safeguarding focal point van het Liliane Fonds informeert hoofd Communicatie en de directeur-bestuurder bij mogelijke reputatieschade

Interne procedure behandeling van meldingen op Safeguarding incidenten bij Liliane Fonds/MIVA

Flow chart melding waarbij Liliane Fonds/MIVA medewerkers betrokken zijn als vermeende dader

Uitgangspunten

1. De veiligheid, het welzijn en de rechten van kinderen en jongeren staan centraal in het behandelen van meldingen
2. Er worden direct maatregelen genomen om de betrokken kinderen en jongeren veilig te stellen en hen gedurende en na de gehele procedure te ondersteunen
3. Bij overtredingen van de wet, wordt direct aangifte gedaan bij de betrokken autoriteiten
4. Alleen mensen met ervaring in het communiceren met kinderen en jongeren met een handicap worden ingezet om onderzoek te doen
5. Er wordt gebruik gemaakt van de handleiding van Keep Children Safe over het managen van child safeguarding incidenten

Stappen

1. Een melding kan schriftelijk of mondeling binnenkomen bij de Safeguarding focal point van het Liliane Fonds. Meldingen kunnen afkomstig zijn van medewerkers van het Liliane Fonds, partner organisaties, ingehuurde externen of andere externen.
2. Indien het geen ernstige melding is, dan kan de Safeguarding focal point dit zelf afhandelen. Inschatting van de ernst van de melding wordt gedaan door zowel de safeguarding focal point als de Programme Director van het Liliane Fonds. Ernstige meldingen betreffen kinderen en jongeren in direct gevaar en/of een daad die strafrechtelijk vervolgd moet worden.
3. Indien de Safeguarding focal point en de Programme Director de melding beschouwen als ernstig, dan wordt de melding doorgezet naar de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen. De Safeguarding focal point en de Programme Director beoordelen tevens of het gewenst is dat de manager Communicatie & Fondsenwerving en de directeur-bestuurder in dit stadium al op de hoogte worden gesteld.
4. De Safeguarding focal point wordt toegevoegd aan de klachtencommissie ongewenste omgangsvormen.
5. Indien de melding een overtreding betreft waarbij de wet wordt overtreden, dan wordt direct de directeur-bestuurder op de hoogte gebracht en doet deze aangifte gedaan bij de politie.
6. De klachtencommissie ongewenste omgangsvormen stuurt zo snel mogelijk maar uiterlijk binnen 7 dagen een ontvangstbevestiging en bepaalt zo spoedig mogelijk maar uiterlijk binnen 2 weken of een klacht een onderzoek rechtvaardigt.
7. Indien besloten wordt een onderzoek te starten dan wordt de directeur-bestuurder op de hoogte gebracht, evenals de melder en de vermeende dader.

- a. Er wordt een onderzoekscommissie ingesteld. Daarin heeft in ieder geval de Safeguarding focal point zitting. Indien het een melding betreft waarbij een medewerker van het Liliane Fonds op dienstreis is betrokken dan wordt de (child) safeguarding focal point van de betreffende partner organisatie betrokken.
- b. De onderzoekscommissie stelt een lijst van onderzoeksvragen op.
- c. Indien besloten wordt het onderzoek door een externe onderzoeker te laten uitvoeren, dan wordt een ToR opgesteld door de onderzoekscommissie. De onderzoeker moet ervaring hebben in onderzoek naar (child) safeguarding incidenten.
- d. Binnen twee maanden wordt een eindverslag opgesteld en gedeeld met de directeur-bestuurder.
- e. De directeur-bestuurder neemt binnen 2 weken na ontvangst van het eindverslag maatregelen.

Bijlage 2 Personeelsbeleid

Deze aanwijzingen sluiten volledig aan bij het bestaande integriteitsbeleid van het Liliane Fonds/MIVA. Ze geven meer specifieke aanwijzingen voor zaken waar, in het kader van safeguarding, op gelet moet worden.

Vacature of ToR voor consultants

- Liliane Fonds/MIVA meldt in de vacature, de Terms of Reference of de opdrachtformulering, dat de organisatie een actief Safeguarding beleid voert.
- Liliane Fonds meldt in de vacature, Terms of Reference of de opdrachtformulering, dat kandidaten voor de functie geacht worden het Safeguarding beleid te onderschrijven. Dit betekent onder andere dat medewerkers van het Liliane Fonds/MIVA de gedragscode ondertekenen en een Verklaring Omtrent Gedrag moeten overleggen.

Sollicitatiegesprek

Tijdens het sollicitatiegesprek kan worden gesproken over het beschermen en de veiligheid van kinderen en jongeren tijdens het werk voor Liliane Fonds/MIVA. Dit gebeurt altijd indien het een functie betreft waarin de medewerker direct met kinderen en jongeren in contact treedt, bijvoorbeeld op een dienstreis. Het Safeguarding beleid wordt toegelicht. Tijdens het gesprek met kandidaten wordt de geschiktheid van de kandidaat ook in het licht van Safeguarding getest. Vooraf kunnen mogelijke vragen met de Safeguarding focal point worden doorgenomen.

Let op de volgende zaken:

- Onverklaarbare periodes waarin niet gewerkt is.
- Zeer frequente wisseling van baan en wisselende woonplaatsen.
- Lichaamstaal en tegenstrijdigheden en/of onwaarheden in de gegeven antwoorden. Plaats het wel in context (kan ook gewoon zenuwen zijn).
- Vaagheden in het CV als het om werken met kinderen en jongeren gaat.
- Vreemde of ongeschikte vragen of uitspraken van de kandidaat over kinderen en jongeren (hij/zij wil alleen met een bepaalde leeftijdsgroep werken, of alleen met jongens of alleen met meisjes).

Referentie- en integriteitscheck

In het kader van het integriteitsbeleid wordt bij iedere medewerker die in dienst komt (daar vallen ook tijdelijke medewerkers zoals ZZP-ers en vrijwilligers onder) door de leidinggevende, voordat het arbeidsvoorwaardengesprek gehouden wordt, een referentie / integriteitscheck gedaan bestaande uit twee referenties: bij zijn/haar/hun voorgaande werkgevers, dan wel twee voorgaande verschillende opdrachtgevers. De kandidaat wordt gevraagd daar mee in te stemmen.

Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

In het kader van zowel het integriteitsbeleid als het Safeguarding beleid dient iedereen die een arbeidscontract voor bepaalde of onbepaalde tijd aangaat met het Liliane Fonds/MIVA, vergoed door Liliane Fonds/MIVA, iedere vier jaar een Verklaring omtrent Gedrag te overleggen. Dit geldt ook voor vrijwilligers, consultants, ZZP-ers, leden van de Raad van Toezicht, ambassadeurs en stagiaires. Deze verklaring levert geen zekerheid op over het toekomstige gedrag van de medewerker, maar helpt wel als de reputatie in het geding is.

In het geval van buitenlandse consultants die door LF/MIVA ingehuurd worden, wordt naast het ondertekenen van de Gedragscode ook een eigen verklaring ondertekend waarmee de consultant aangeeft geen strafbare feiten heeft of ongewenst gedrag heeft vertoond. Dit is wel van minder waarde dan een VOG.

Briefing safeguarding

Iedere werknemer krijgt zo snel mogelijk na indiensttreding een briefing door de Safeguarding focal point over het Safeguarding beleid. Dit is onderdeel van de inwerkperiode. Naar gelang de functie volgen er specifieke trainingen. Safeguarding maakt ook deel uit van de periodieke integriteitssessies om ervaringen uit te wisselen, kennis te actualiseren, en bewustzijn op peil te houden.

Overtreding van het Safeguarding beleid

Bij overtreding van het Safeguarding beleid door een medewerker van Liliane Fonds/MIVA wordt melding gedaan bij de Safeguarding focal point en de direct leidinggevende. Voor het melden, het onderzoek en opvolging worden de meldprocedure en de Klachtenregeling Ongewenst Gedrag gevolgd. Indien er sprake is van een strafrechtelijk feit wordt aangifte gedaan.

Bijlage 3 Safeguarding en partner organisaties

Partnerschapovereenkomst Liliane Fonds/MIVA en partner organisatie

Het Liliane Fonds/MIVA werkt in landen met een netwerk van partner organisaties. Dit netwerk ontwikkelt en implementeert landen programma's. Lokale *Grant Managers*² beheren deze programma's. Het Liliane Fonds/MIVA sluit met de *Grant Manager* een partnerschapovereenkomst en de strategische partnerorganisatie of de Grant Manager sluit overeenkomsten met de lokale partner organisaties.

In de partnerschapovereenkomst tussen het Liliane Fonds/MIVA en de Grant Manager staat dat beide organisaties een (Child) Safeguarding (soms genoemd Child protection) beleid moeten hebben en dat misstanden met betrekking tot Safeguarding gemeld moeten worden aan het Liliane Fonds/MIVA via de formele meldprocedures.

Partnerschapovereenkomst tussen de Grant Manager en de partner organisatie

In de overeenkomst tussen de Grant Manager en de partner organisatie is Child Safeguarding opgenomen. Alle partner organisaties moeten een meldprocedure hebben in het geval er misstanden zijn en rapporteren daarover naar de Grant Manager.

Monitoring

De Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA monitort op periodieke basis de implementatie van het (Child) Safeguarding beleid binnen het netwerk van partner organisaties, geeft advies en initieert trainingen.

In organisatie en programma assessments van de Grant Manager en de partner organisaties wordt (Child) Safeguarding meegenomen en geëvalueerd hoe meldingen over Safeguarding incidenten worden opgepakt.

Program managers van het Liliane Fonds/MIVA bespreken minimaal 1 keer per jaar specifiek (Child) Safeguarding en Child Protection met (een vertegenwoordiger van) het netwerk van partner organisaties dat ze begeleiden. De resultaten van het gesprek worden vastgelegd in een verslag en afgesproken acties worden gemonitord.

Indien noodzakelijk, zal het Liliane Fonds/MIVA de implementatie van het (Child) Safeguarding beleid van zijn partner organisaties ondersteunen, zowel financieel als inhoudelijk. Vanuit het Liliane Fonds/MIVA wordt minstens 1 keer per jaar een (Child) Safeguarding webinar georganiseerd voor een (child) safeguarding vertegenwoordiger van het netwerk van partner organisaties.

² Het Liliane Fonds/MIVA en haar partnerorganisaties zitten in een veranderproces waarbij het Liliane Fonds geleidelijk aan van een netwerk gecoördineerd door een strategische partnerorganisatie in een land overgaat naar een netwerk van partnerorganisaties waarbij een *Grant Manager* de contractuele verplichting met het Liliane Fonds aangaat. Daar waar Grant Manager staat in dit beleid moet strategische partnerorganisatie gelezen worden indien er nog geen sprake is van een netwerk met een Grant Manager.

Internationale standaard (Child) Safeguarding

Het (Child) Safeguarding beleid van alle organisaties moet voldoen aan de internationale standaarden van (Child) Safeguarding. Iedere organisatie heeft een (Child) Safeguarding of Child protection focal point. Het beleid moet *disability-inclusive* zijn en dus rekening houden met de specifieke situatie van kinderen met een beperking. Dit betekent dat:

- medewerkers het (Child) Safeguarding beleid van hun organisatie kennen, onderschrijven en begrijpen wat dit betekent voor hun werk met kinderen en jongeren met een beperking
- kinderen, jongeren, ouders en verzorgers die deelnemen aan een programma van de organisatie het (Child) Safeguarding beleid kennen en begrijpen
- medewerkers bij het ontwikkelen en uitvoeren van programma's een risico-inventarisatie uitvoeren met daarin speciale aandacht voor kinderen en jongeren met een beperking en maatregelen nemen om kinderen en jongeren met een beperking veilig te laten deelnemen
- procedures voor het melden van misstanden betreffende (Child) Safeguarding toegankelijk zijn voor kinderen en jongeren met een beperking, hun ouders of verzorgers
- er altijd gehandeld wordt naar aanleiding van meldingen
- in de procedure het betreffende kind of jongere beschermd wordt en centraal staat

Meldprocedure

Uit de partnerschapovereenkomst vloeit de verplichting voort dat de Grant Manager meldingen doorgeeft aan het Liliane Fonds/MIVA indien er sprake is van een (Child) Safeguarding incident waarbij medewerkers, consultants, vrijwilligers, stagiaires betrokken zijn. Meldingen worden via een Incident Report aan de Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA doorgegeven.

Bijlage 4 Risico-inventarisatie

Bij de ontwikkeling en beoordeling van nieuwe programma's, projecten en activiteiten voor kinderen en jongeren wordt een analyse gedaan over mogelijke risico's of belemmeringen voor kinderen en jongeren bij en voor hun deelname. De risico-inventarisatie bevat vervolgens maatregelen die genomen moeten worden om de risico's in te perken en mogelijke belemmeringen voor deelname op te heffen én geeft aan wie van de organisatie verantwoordelijk is voor het nemen en controleren van de maatregelen.

De (strategische) partner organisaties voegen een risico inventarisatie, specifiek op de doelgroep van het programma, toe aan het jaarplan.

Indien mogelijk worden kinderen en jongeren betrokken bij het ontwikkelen van nieuwe programma's, projecten of activiteiten van (strategische) partner organisaties. Een andere mogelijkheid is om zelforganisaties van mensen met een beperking (*Disabled People's Organisation*) te betrekken zodat zij vanuit hun ervaring input kunnen geven.

Onderwerpen die meegenomen worden in een risico-inventarisatie en beheersmaatregelen zijn onder andere:

- Welke kinderen en/of jongeren zijn betrokken in het project en wat zijn hun specifieke behoeften?
- Op welke manier zijn kinderen en/of jongeren betrokken (bv online/offline)?
- Moeten kinderen en/of jongeren ver reizen naar de activiteiten/het project? Hoe kan het reizen op een veilige manier gebeuren? Worden zij begeleid tijdens de reis?
- Is het gebouw/de ruimte van de activiteit toegankelijk voor alle kinderen en jongeren?
- Kunnen kinderen en jongeren hun persoonlijke begeleiders meenemen?
- Kunnen er fysieke of emotionele problemen ontstaan bij kinderen en jongeren?
- Zijn de communicatiemiddelen toegankelijk en aangepast voor alle kinderen en jongeren?
- Zijn er financiële barrières voor kinderen en jongeren om mee te kunnen doen?
- Is het eten en drinken aangepast aan de specifieke behoeftes van kinderen en jongeren (allergieën)?
- Zijn toiletten ed toegankelijk voor alle kinderen en jongeren?
- Is bekend met wie contact opgenomen moet worden in geval van een medisch noodgeval?
- Is bekend wie de Safeguarding focal point is?

Format

Welke kinderen en jongeren doen mee?	Welke mogelijke risico's zijn er voor kinderen en jongeren?	Welke maatregelen worden genomen om risico's zo klein mogelijk en deelname zo groot mogelijk te maken?	Wie moet zorgen dat de maatregelen genomen worden?	Wanneer zijn de maatregelen genomen?

Bijlage 5 Communicatie met en over kinderen en jongeren

Hieronder staan aanwijzingen voor het interviewen van kinderen en jongeren, voor het maken en publiceren van foto's en beeldmateriaal en de media-richtlijnen. Deze richtlijnen gelden ook tijdens de dienstreizen die gemaakt worden en voor journalisten, fotografen, consultants en bedrijven die namens Liliane Fonds/MIVA beeld- en communicatiemateriaal maken.

Interviewen van kinderen en jongeren

1. Zorg ervoor dat het kind, de jongere en de ouder(s)/verzorger(s) weten dat ze met een journalist of communicatiemedewerker praten. Leg altijd uit wat het doel is van het gesprek en hoe het interview gebruikt zal worden.
2. Zorg voor toestemming van het kind, de jongere en de ouder(s)/verzorger(s) voor de interviews, de band-/en of beeldopnames en foto's en de manier waarop het materiaal gebruikt wordt. Zorg dat de toestemming schriftelijk wordt gegeven tenzij dit door analfabetisme of een visuele beperking niet mogelijk is. In dat geval moet de inhoud van het toestemmingsformulier mondeling worden toegelicht en dient degene die de toelichting heeft verstrekt dit op het formulier te verklaren en te ondertekenen. Toestemming is alleen geldig als dit op een manier gebeurt die niet dwingend is of als dwingend wordt ervaren én als men begrijpt dat hun verhaal op lokaal en internationaal niveau verspreid en gepubliceerd kan worden. Dat betekent dat de taal die men gebruikt om toestemming te krijgen kindvriendelijk is en dat het kind of de jongere hierover kan overleggen en besluiten met een volwassene die het kind of de jongere begrijpt en vertrouwt.
3. Let op waar en hoe het kind of de jongere geïnterviewd wordt. Het is prettig als er een volwassene bij is die het kind of de jongere vertrouwt en die eventueel kan helpen als dat nodig is. Beperk het aantal aanwezigen bij een interview. Let erop dat het kind of de jongere zich prettig voelt en geen druk ervaart van aanwezigen bij het vertellen van zijn of haar verhaal. Bij het maken van beeldmateriaal, video-opnames en radio-interviews, kunnen de achtergrond of omgevingsgeluiden ervoor zorgen dat een kind of de jongere herkenbaar is en daarmee eventueel gevaar kan lopen. Zorg ervoor dat huizen, plaatsnamen, herkenbare gebouwen en geluiden niet in beeld zijn als dit nodig is om het kind of de jongere veilig te houden.
4. Vermijd vragen, houding of commentaar waarin expliciet of impliciet al een oordeel gegeven wordt, die ongevoelig zijn voor culturele waarden, die kinderen of jongeren in een gevaarlijke positie brengen of die beledigend zijn en pijn of trauma kunnen veroorzaken.
5. Voorkomen discriminatie bij het selecteren van kinderen of jongeren voor een interview.
6. Maak er geen toneelstuk van: vraag kinderen en jongeren nooit een verhaal te vertellen dat niet hun eigen verhaal is.
7. Vraag na afloop van het interview hoe het kind en de ouders/verzorgers het gesprek gevonden hebben. Laat het kind en de ouders/verzorgers weten wat precies in het verhaal komt en of zij zich daar prettig bij voelen.
8. Laat het eindresultaat aan het kind, de jongere en zijn ouders/verzorgers zien. Zorg dat de (strategische) partnerorganisatie de publicaties (krantartikel, brochure, video, et cetera) ontvangt en aan het kind geeft.

Maken en publiceren van foto's en beeldmateriaal

Liliane Fonds/MIVA heeft een beeldbeleid. In het beeldbeleid staan aanwijzingen hoe beeldmateriaal van kinderen en jongeren gemaakt kan worden en hoe dit materiaal opgeslagen en beheerd wordt. Onderstaande aanwijzingen zijn aanvullend op het beeldbeleid en vervangen het niet.

Wanneer neem je GEEN foto's en maak je GEEN beeldmateriaal?

Je maakt geen herkenbaar beeldmateriaal van een kind of volwassene, als dit de betrokken persoon in gevaar brengt. Zelfs als de identiteit verborgen wordt gehouden door persoonlijke details weg te laten of te veranderen (alias).

Maak absoluut nooit foto's en beeldmateriaal van de gezichten van kinderen en andere personen die stervende zijn of gestorven zijn, (ex) kindsoldaten of van kinderen of jongeren die seksueel mishandeld of misbruikt zijn en als gevolg van het misbruik niet veilig zijn en/of gediscrimineerd worden. Maak geen foto's en beeldmateriaal van kinderen of jongeren die zich op dat moment in een extreem kwetsbare situatie bevinden. Voorbeelden zijn kinderen op de vlucht of kinderen die in een gesloten justitiële instelling zitten. Neem geen foto's en beeldmateriaal van kinderen en jongeren die naakt zijn. Gebruik geen foto's van kinderen en jongeren die naderhand gestorven zijn.

Toestemming

Zorg altijd voor toestemming van een kind/jongere en bij minderjarigheid zijn of haar ouder(s)/verzorger(s) voor het maken en publiceren van foto's en beeldmateriaal. Gebruik hiervoor toestemmingsformulieren. Zorg ervoor dat zowel kind/jongere als ouder(s)/verzorger(s) begrijpen waarom het materiaal gemaakt en gepubliceerd wordt en wat de eventuele implicaties voor het kind of de jongere, het gezin en de gemeenschap kunnen zijn bij publicatie. Respecteer een 'nee'. Gegeven toestemming mag altijd naderhand worden ingetrokken. Indien het niet anders kan, geldt mondelinge toestemming opgenomen op video/film ook.

Hoe kunnen foto's/beeldmateriaal gebruikt worden?

Gebruik alleen authentieke foto's van kinderen en jongeren. De werkelijkheid wordt geen geweld aangedaan door de situatie te stileren. Foto's en beeldmateriaal van kinderen en jongeren wordt niet in een andere context dan de werkelijke context geplaatst.

Vraag aan het kind of de jongere hoe hij/zij het liefst gefotografeerd wil worden of in beeld wil komen. Een kind of jongere in zijn/haar kracht zetten betekent soms ook dat hij of zij liever niet in de rolstoel gefotografeerd wordt maar bijvoorbeeld staande of zittend op een stoel. Laat het resultaat zien aan het kind of de jongere en vraag of hij/zij er blij mee is.

Bijlage 6 Dienstreizen

Vorbereiding

Voor alle dienstreizen geldt dat deelnemers op de hoogte moeten zijn van onderstaande (Child) Safeguarding aanwijzingen die gelden bij dienstreizen en van de richtlijnen voor communicatie met en over kinderen en jongeren. Beide richtlijnen worden opgenomen in een reisboek of de reishandleiding dat gemaakt wordt ter voorbereiding op de reis en worden toegelicht tijdens de voorbereidende bijeenkomst in Nederland.

Deelnemers aan de reis, zowel de medewerkers van het Liliane Fonds/MIVA (indien nog niet gedaan) als wel de andere deelnemers, ondertekenen de Gedragscode voordat de reis aanvangt. Dit geldt voor iedere reis die onder auspiciën van het Liliane Fonds/MIVA gemaakt wordt. De ondertekende gedragscodes van niet-LF/MIVA medewerkers worden gestuurd naar HR.

De medewerker van Liliane Fonds/MIVA die een media- of communicatie reis begeleidt, is tevens de contactpersoon voor Safeguarding tijdens de reis. Van te voren wordt contact gemaakt met de (Child) Safeguarding focal point van de te bezoeken organisatie, wordt het betreffende (child) safeguarding beleid van de partner organisatie opgevraagd (indien nog niet in het bezit van het Liliane Fonds/MIVA) en wordt gezorgd voor (aangepaste) toestemmingsformulieren in de nationale taal voor het maken en gebruiken van communicatiemateriaal van kinderen/jongeren. Deze formulieren zijn standaard beschikbaar in het Engels, Frans en Spaans.

Tijdens de reis

FOTO'S, SOCIALE MEDIA EN VRAAGGESPREKKEN

Het belang van het kind of de jongere staat altijd voorop in het werk van Liliane Fonds/MIVA. Gebruik alleen authentieke foto's van kinderen en jongeren. De werkelijkheid wordt geen geweld aangedaan; de te fotograferen situatie wordt niet gestileerd. Foto's en beeldmateriaal van kinderen en jongeren worden niet in een andere context dan de werkelijke context geplaatst. We respecteren de privacy van kinderen en jongeren.

Publieke omgeving

Als op persoonlijke titel foto's en beeldmateriaal gemaakt wordt van kinderen en volwassenen in een publieke omgeving (bijvoorbeeld op straat), dan is het netjes en correct om toestemming te vragen aan de mensen die geportretteerd worden. In het geval van kinderen kunnen de ouders/verzorgers gevraagd worden. Mocht je de, in een publieke ruimte, gemaakte foto's of het beeldmateriaal willen gebruiken, stem dit dan altijd eerst af met een lokale medewerker van de partner organisatie. Hij of zij kan beoordelen of de foto zomaar gebruikt mag worden of dat er toch een toestemmingsformulier had moeten worden gevraagd.

Privé omgeving

Het nemen van foto's of ander beeldmateriaal van mensen in hun privé omgeving mag alleen nadat (schriftelijke) toestemming is verkregen van de geportretteerde. Voorbeelden van een privé omgeving zijn scholen, ziekenhuizen, gezondheidscentra, privé huizen, kantoren, bedrijven. Vraag aan de lokale medewerker van de partner organisatie of (schriftelijke) toestemming verkregen kan worden voordat er foto's of opnames gemaakt worden. Sommige kinderen of jongeren zijn extra kwetsbaar en kunnen problemen krijgen als door beeldmateriaal of het publiceren van hun verhaal hun identiteit bekend wordt. Zorg dat een verantwoordelijke volwassene en het kind of de jongere, na uitleg over gebruik en mogelijke consequenties van publicatie, (schriftelijk) toestemming geven.

Wanneer neem je GEEN foto's en maak je GEEN beeldmateriaal?

Je maakt geen herkenbaar beeldmateriaal van een kind of volwassene, als dit de betrokken persoon in gevaar brengt. Zelfs als de identiteit verborgen wordt gehouden door persoonlijke details weg te laten of te veranderen (alias).

Maak absoluut nooit foto's en beeldmateriaal van de gezichten van kinderen of jongeren die stervende zijn of gestorven zijn, (ex) kindsoldaten of van kinderen of jongeren die seksueel mishandeld of misbruikt zijn en als gevolg van het misbruik niet veilig zijn en/of gediscrimineerd worden. Maak geen foto's en beeldmateriaal van kinderen of jongeren die zich op dat moment in een extreem kwetsbare situatie bevinden. Voorbeelden zijn kinderen/jongeren op de vlucht of kinderen of jongeren die in een gesloten justitiële instelling zitten. Neem geen foto's en beeldmateriaal van personen die naakt zijn. Gebruik geen foto's van kinderen of jongeren die naderhand gestorven zijn.

Vragen stellen aan kinderen

Denk van tevoren goed na over de vragen die je een kind wilt stellen zodat ze niet te direct of intimiderend zijn voor het betrokken kind. Veel kinderen praten graag met je, maar hou er rekening mee dat kinderen de neiging hebben beleefd antwoord te geven op vragen waar ze zich eigenlijk niet prettig bij voelen en over een onderwerp gaan waar ze liever niet over praten.

Zorg dat kinderen zoveel mogelijk zelf hun eigen verhaal kunnen vertellen in plaats van dat anderen namens hen praten.

Sociale media

Op ieder moment tijdens de reis vertegenwoordig je het Liliane Fonds/MIVA. Deel of publiceer niet ongevraagd en zonder (schriftelijke) toestemming foto's op sociale media.

Wees je bewust van de positie die je hebt als medewerker of -vertegenwoordiger van Liliane Fonds/MIVA: het kan voorkomen dat kinderen/jongeren of gemeenschappen met je op de foto willen juist vanwege dit aspect. Houd daarbij altijd voor ogen dat jullie contact gelijkwaardig moet zijn. Vraag jezelf af of je het omgekeerd had gewaardeerd als er eenzelfde soort foto van jou werd genomen in die omstandigheden.

Contact met kinderen en jongeren

Wees altijd zorgvuldig in de directe omgang met kinderen en jongeren (zie de Gedragscode). Dit voorkomt dat zij op enigerlei wijze schade oplopen en voorkomt dat gedrag van medewerkers en andere deelnemers verkeerd geïnterpreteerd wordt of als beledigend ervaren wordt.

Behandel personen met respect, discrimineer niet en respecteer hun privacy. Initieer geen fysiek contact met kinderen en jongeren. Deel geen sociale media en andere contactgegevens met kinderen/jongeren of anderen die je ontmoet tijdens de reis. Neem geen contact op met kinderen/jongeren en anderen na afloop van de reis.

SAFEGUARDING ISSUES

Indien je Safeguarding issues signaleert of denkt te signaleren tijdens de dienstreis, meld dit direct aan de (Child) Safeguarding focal point van de partner organisatie die je bezoekt. Deze neemt, indien noodzakelijk en toepasselijk, direct actie én neemt altijd contact op met de Safeguarding focal point van het Liliane Fonds/MIVA.

Bijlage 7 Gastlessen en evenementen

Medewerkers en vrijwilligers van Liliane Fonds/MIVA geven gastlessen aan schoolklassen en komen daarmee direct in contact met kinderen.

Er is een aantal zaken waar de medewerkers en vrijwilligers bij het geven van gastlessen en het organiseren van evenementen extra alert op moet zijn.

Gastlessen

Vorbereiding

De medewerker/vrijwilliger checkt altijd voordat hij of zij een gastles verzorgt bij de docent of er – gezien het thema dat behandeld gaat worden - leerlingen zijn voor wie dit gevoelig ligt, zodat hier rekening mee gehouden kan worden. De medewerker/vrijwilliger bespreekt ook met de docent dat hij/zij/hen verantwoordelijk blijft voor de orde in de klas en voor eventuele opvang en nazorg.

Als aan het eind van de les de medewerker/vrijwilliger ziet dat een kind of jongere geschrokken of bang is, dan wordt de docent hierop geattendeerd en gevraagd om er aandacht aan te besteden.

Niet alleen voor de klas staan

Een medewerker/vrijwilliger bespreekt voordat de gastles begint met de docent dat verwacht wordt dat de docent erbij blijft in het kader van de *two adult rule*. Bovendien is de orde in de klas de verantwoordelijkheid van de docent en hij of zij moet ingrijpen als dat nodig is.

Melden van zorgelijke situaties

In de gastlessen komen medewerkers/vrijwilligers in direct contact met kinderen en jongeren. De medewerker/vrijwilliger kan soms gevoelige onderwerpen aansnijden in de les. In dat geval kunnen de medewerkers/vrijwilligers te maken krijgen met situaties waarin kinderen en jongeren melding maken van zaken die hen zijn overkomen. Indien de medewerker/vrijwilliger zich zorgen maakt over een kind of jongere, dan meldt hij/zij/hen dit bij de verantwoordelijke docent van de school. Mocht een dergelijke situatie zich hebben voorgedaan, dan vermeldt de medewerker/vrijwilliger dit aan de coördinator vrijwilliger van het Liliane Fonds/MIVA.

Mocht een medewerker/vrijwilliger over een (Child) Safeguarding situatie advies willen of een ervaring delen, dan kan hij/ zij/hen contact opnemen met de Safeguarding focal point van Liliane Fonds/MIVA (childsafeguarding@lilianefonds.nl).

Als zich ernstige situaties hebben voorgedaan met kinderen of jongeren bij een schoolse activiteit van Liliane Fonds/MIVA, dient de medewerker/vrijwilliger dit te melden bij de Safeguarding focal point (childsafeguarding@lilianefonds.nl). In overleg wordt bepaald of vervolgacties nodig zijn.

Contact na gastlessen

Medewerkers/vrijwilligers onderhouden, na de gastlessen, geen direct contact met individuele leerlingen. Medewerkers/vrijwilligers geven nooit persoonlijke contactgegevens aan kinderen en jongeren. Andersom neemt de medewerker/vrijwilliger ook geen contactgegevens van de kinderen en jongeren aan. Bij vragen voor meer informatie verwijst de medewerker/vrijwilliger naar de website of het informatienummer van Liliane Fonds/MIVA.

Communicatie: maken en (online) delen van foto's en filmpjes

Kinderen en jongeren mogen nooit in een kwetsbare situatie gefotografeerd of gefilmd worden.

Als medewerkers/vrijwilligers foto's of filmpjes maken tijdens een gastles, dan moet dit duidelijk zijn voor iedereen, en moet schriftelijke toestemming van ouders geregeld worden. Indien foto's gebruik worden voor materiaal, zoals een poster, dan moet deze toestemming schriftelijk vastgelegd worden.

Medewerkers/vrijwilligers dienen de richtlijnen voor het delen van content op sociale media te volgen. Kinderen en jongeren mogen nooit zomaar getagd worden in berichten. Ook zal er geen contact via PM opgenomen worden met kinderen en jongeren die aan een gastles/evenement voor Liliane Fonds/MIVA hebben deelgenomen.

De richtlijnen voor communicatie met en over kinderen en jongeren (zie bijlage 5) gelden.

Evenementen

Medewerkers/vrijwilligers organiseren of helpen bij een evenement dat in het teken staat van het werk van het Liliane Fonds/MIVA. Tijdens deze activiteiten kunnen zij direct in contact met kinderen en jongeren komen.

Bij het organiseren van evenementen wordt rekening gehouden met de deelname van kwetsbare kinderen en jongeren met een beperking.

Bij het plannen en uitvoeren van evenementen waarbij kinderen en jongeren direct of indirect betrokken zijn, wordt vooraf een risico-inventarisatie (zie bijlage 4) gemaakt en op basis daarvan worden preventieve maatregelen genomen.

Bijlage 8 Signaleringslijst kindermishandeling

Hieronder staan enkele indicatoren (niet uitputtend) die kunnen wijzen op mogelijke mishandeling. Signalen kunnen verschillen afhankelijk van de culturele en economische context.

Hou er rekening mee dat het herkennen van deze signalen kunnen wijzen op mishandeling maar dat mishandeling niet automatisch aangenomen kan worden. Het kan ook wijzen op bijvoorbeeld grote veranderingen in het leven van een kind. Het is belangrijk om jouw zorgen over een kind te bespreken met collega's of externe experts om meer informatie te vergaren. Signalen moeten niet genegeerd worden, maar medewerkers van het Liliane Fonds/MIVA zijn geen onderzoekers of jeugdbeschermers. Zorgen moeten altijd gemeld worden aan de Child Safeguarding focal point.

Mogelijke signalen van fysieke mishandeling:

- Blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden niet veroorzaakt door de beperking
- Regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- Onwaarschijnlijke excuses om verwondingen te verklaren
- Weigeren om verwondingen te bespreken
- Verstijft bij lichamelijk contact
- Armen en benen zijn altijd bedekt, zelfs in warm weer
- Niet naar het toilet durven gaan als daar hulp bij nodig is
- Niet willen meedoen aan activiteiten waarbij het noodzakelijk is je om te kleden (bv bij sport)
- Angst om naar huis te gaan
- Angst als contact opgenomen wordt met ouders of verzorgers
- Apathisch of wantrouwend naar volwassenen toe
- Passief
- Zelf mutilatie
- Agressief gedrag naar anderen toe
- Loopt vaak weg

Mogelijke signalen van verwaarlozing:

- Vaak honger
- Voedselresten van borden wegnemen of voedsel stelen
- Slechte persoonlijke hygiëne (stinken, vuile kleding)
- Constant moe
- Ongeschikte kleding voor het seizoen (zomerkleding in de winter)
- Geen hulpmiddelen (als gehoorapparaat, krukken, rolstoel etc) willen of kunnen gebruiken
- Vaak te laat of afwezig op school
- Onbehandelde medische problemen
- Laag zelfbeeld
- Slechte sociale vaardigheden
- Obsessief stelen
- Alcohol- of drugsmisbruik

Mogelijke signalen van emotionele mishandeling:

- Gedraagt zich niet naar zijn leeftijd; heeft een fysieke, cognitieve of emotionele ontwikkelingsachterstand
- Angstig, schrikachtig, waakzaam

- Taal- en spraakstoornissen
- Angst voor nieuwe situaties
- Laag zelfbeeld en/of veelvuldig excuseren voor de lichamelijk of verstandelijke beperking
- Ongepaste emotionele reacties op situaties
- Extreem passief of agressief
- Alcohol- of drugsmisbruik
- Weglopen
- Obsessief stelen

Mogelijke signalen van seksueel misbruik:

- Vertoont seksueel gedrag dat niet past bij de leeftijd
- Extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- Prostitutie
- Bedplassen
- Verwondingen en pijn aan geslachtsorganen
- Slaapproblemen
- Angst om bij volwassenen te zijn
- Extreem risicovol gedrag

Mogelijke signalen bij gedrag van volwassenen:

- Een kind wordt ongewoon onrustig of schrikachtig in aanwezigheid van een bepaald persoon
- Een medewerker of een ouder/verzorger vraagt een kind ergens over te liegen (vooral als het gaat om een ontmoeting met het kind)
- Een medewerker of een ouder/verzorger laat een kind niet spreken maar antwoordt zelf op vragen
- Gedwongen voeden terwijl het kind van slag is
- Buitensporig hardhandig vastpakken van een kind, vooral als het kind pijn heeft of van slag is
- Weigeren van therapeutische sessies of geen hulpmiddelen of medicijnen willen geven aan het kind
- Een medewerker of ouder/verzorger vraagt je te liegen over een situatie met een kind, vooral als het kind er gespannen uit ziet
- Een persoon houdt zich keer op keer niet aan de gedragscode en aan het Child Safeguarding beleid van het Liliane Fonds/MIVA
- Privé ontmoetingen (buiten werk om) tussen een kind en een medewerker.

Bijlage 9 Participatie van kinderen en jongeren

Kinderen en jongeren kunnen bij verschillende activiteiten van het Liliane Fonds en zijn partners betrokken worden. Voorbeelden zijn de Youth Advisory Board van het Make Way programma, de Global Youth Board die het Liliane Fonds en zijn partners gezamenlijk ondersteunen of het ondersteunen en betrekken van kinderen en jongeren bij het doen van (evt eigen) onderzoek.

Participatie is een recht maar zorgt er ook voor dat het Liliane Fonds en zijn partners beter in staat zijn om in hun werk de situatie van kinderen en jongeren met een beperking daadwerkelijk te verbeteren.

Definitie

Participatie van kinderen en jongeren is meer dan alleen een mening uiten. Het is geïnformeerd en geconsulteerd worden, een eigen mening vormen en kunnen uiten, een rol hebben in verschillende stadia van een project of onderzoek en invloed hebben op besluiten die genomen worden.

Participatie van kinderen en jongeren is belangrijk

Het is een mensenrecht van kinderen en jongeren om te mogen participeren in besluitvorming die hen aangaat. Om te kunnen participeren hebben ze ook het recht om informatie te vergaren, een mening te kunnen vormen en deze te kunnen uiten, het zij individueel, hetzij in of via groepen. Zie artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag en artikel 21 en 29 van het VN-verdrag Handicap.

De ervaringen uit het eigen leven, de creativiteit en vaardigheden van kinderen en jongeren zijn van onschatbare waarde voor het ontwikkelen en uitvoeren van relevante en effectieve projecten. Op deze manier kunnen projecten het leven van kinderen en jongeren op duurzame wijze verbeteren.

Kinderen en jongeren kunnen door actief te participeren hun stem laten horen tegen geweld, misbruik, discriminatie en andere vormen van onrechtvaardigheid. Tegelijkertijd brengt dit ook risico's met zich mee, door bijvoorbeeld herbeleving van trauma, en dient het zorgvuldig en op een veilige manier te gebeuren.

Participatie geeft kinderen en jongeren de mogelijkheid vaardigheden te leren die hen later goed van pas komen, zoals effectief communiceren, het opbouwen van relaties met anderen en het omgaan met andersdenkenden. Daarmee heeft participatie een self-empowering effect op kinderen en jongeren. Ze gaan in hun eigen kracht staan, leren problemen te identificeren, onderzoeken, bespreken en oplossen. Dit zorgt voor zelfredzaamheid, zelfvertrouwen en daadkracht (agency).

Participatie van kinderen en jongeren zorgt ervoor dat meer en/of moeilijk bereikbare kinderen en jongeren betrokken kunnen raken bij een project omdat zij hun leeftijdsgenoten beter kunnen bereiken.

Ten slotte zorgt participatie van kinderen en jongeren er in sommige gevallen voor dat zij toegang hebben tot hun overheid en deze beter kunnen aanspreken op de verantwoordelijkheid om beleid te maken en uit te voeren die de levens van kinderen en jongeren verbeteren.

Uitgangspunten

- Participatie van kinderen en jongeren vergt tijd en budget die door een organisatie vrij gemaakt moeten worden. Zo hebben kinderen en jongeren met een beperking soms extra ondersteuning nodig om te kunnen participeren. Denk aan het inhuren van een gebarentolk,

het toegankelijk maken van informatie met behulp van braille of tekeningen, toegankelijke vergaderruimtes, veilig vervoer naar en van de vergaderruimtes, het opbouwen van deskundige begeleiding, etc.

- Participatie is een proces en geen eenmalige gebeurtenis. Het is een lange termijn investering in zowel kinderen en jongeren als in de (kwaliteit van de) programma's van een organisatie. Om projecten participatief te maken, moeten kinderen en jongeren vanaf het begin tot aan het einde van een project actief betrokken worden.
- Participatie kent verschillende niveaus. In de loop der jaren zijn er meerdere modellen van participatie ontwikkeld die onderscheid maken in de mate van participatie. Het gaat van informeren, consultatie, projecten door volwassenen geïnitieerd waarbij kinderen en jongeren betrokken worden naar door kinderen en jongeren geïnitieerde projecten waarin besluiten samen met volwassenen genomen worden. In verschillende contexten en verschillende groepen zijn verschillende vormen van participatie geschikt. Iedere vorm van participatie is goed zolang ze maar voldoen aan onderstaande negen basisregels.

Basisregels

Er zijn negen basisregels waar participatie van kinderen en jongeren aan moet voldoen om te zorgen dat het veilig, duurzaam en resultaatgericht is. Deze basisregels volgen uit de *United Nations Committee on the Rights of the Child's 2009 General Comment no.12* (The right of the child to be heard) en zijn door organisaties als Save the Children³ en UNICEF⁴ aangepast.

Participatie van kinderen en jongeren is altijd:

1. Transparant en informatief

Kinderen en jongeren krijgen informatie over hun recht om te participeren op een toegankelijke manier. De informatie gaat over:

- hoe ze kunnen participeren.
- waarom ze gevraagd worden te participeren.
- de mate waarin ze kunnen participeren.
- de impact die ze kunnen maken door te participeren.

Dit betekent dat:

- de participatie van kinderen en jongeren een duidelijk doel dient
- kinderen en jongeren begrijpen hoeveel invloed ze hebben op besluitvorming
- de rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen duidelijk zijn en door de kinderen en jongeren begrepen worden
- kinderen en jongeren instemmen met de doelstellingen en de beoogde resultaten van hun participatie

2. Vrijwillig

Kinderen en jongeren moeten ervoor kunnen kiezen of ze willen participeren. Kinderen en jongeren moeten niet gedwongen worden om te participeren of om hun mening te geven. In veel landen

³ Save the Children (2021). *The Nine Basic Requirements for Meaningful and Ethical Children's Participation*.

⁴ UNICEF (2020). *Engaged and Heard; Guidelines on Adolescent Participation and Civic Engagement*.

moeten ouders of verzorgers toestemming geven voor minderjarigen om te kunnen participeren in een activiteit.

Dit betekent dat:

- kinderen en jongeren de ruimte en tijd krijgen om te kiezen voor en in te stemmen met hun deelname aan een activiteit
- ze weten dat ze ten allen tijde kunnen stoppen
- school en/of werk altijd voor gaat evenals andere verplichtingen die belangrijk zijn
- ouders en/of verzorgers geïnformeerd en gesensibiliseerd moeten worden

3. Respect

Kinderen en jongeren moeten met respect behandeld worden en de mogelijkheid krijgen hun mening vrij te verkondigen en ideeën te lanceren. Medewerkers en begeleiders van het Liliane Fonds moeten ook de familieomstandigheden, school/werk en de culturele context van het betreffende kind of jongere respecteren en begrijpen.

Dit betekent dat:

- kinderen en jongeren hun mening vrij kunnen uiten en behandeld worden met respect
- ze in een democratisch en transparant proces gekozen worden tot vertegenwoordigers
- de wijze waarop participatie plaatsvindt kinderen en jongeren zelfvertrouwen geeft en het vertrouwen dat hun mening en deelname ertoe doet
- de ondersteuning door medewerkers van het Liliane Fonds er ook op gericht moet zijn dat andere deelnemers kinderen en jongeren respecteren

4. Relevantie

Participatie moet uitgaan van het kennisniveau van de kinderen en jongeren en gefocust zijn op onderwerpen en thema's die relevant zijn in hun leven en context.

Dit betekent dat:

- de activiteiten waarbij kinderen en jongeren betrokken worden relevant zijn voor en aansluiten bij hun ervaringen, kennis en vaardigheden
- de wijze van participeren aansluit bij hun wereld
- kinderen en jongeren betrokken worden bij de criteria voor het selecteren van hen die zullen participeren bij een activiteit
- kinderen en jongeren op een wijze worden betrokken die aansluit bij hun vaardigheden en interesses

5. Toegankelijk

Kinderen en jongeren moeten op een toegankelijke wijze voorbereid worden op hun participatie zodat ze oprecht kunnen bijdragen. Het moet afgestemd zijn op leeftijd en vaardigheden.

Dit betekent dat:

- er voldoende tijd en middelen vrijgemaakt zijn om goed te kunnen participeren en dat kinderen en jongeren zijn geholpen in hun voorbereidingen
- de wijze waarop de kinderen jongeren participeren, ontwikkeld is in samenspraak met hen

- volwassenen de capaciteit en kwaliteiten hebben om kinderen en jongeren op een betekenisvolle manier te laten participeren
- de locatie van de activiteiten waaraan kinderen en jongeren meedoen veilig en toegankelijk is voor iedereen
- kinderen en jongeren informatie krijgen die voor hen te begrijpen is

6. Inclusief

Alle kinderen en jongeren moeten kunnen participeren. Men moet zich bewust zijn van de verschillende culturen, achtergronden, karakters en beperkingen van de verschillende kinderen en jongeren.

Dit betekent dat:

- kinderen en jongeren niet gediscrimineerd worden vanwege leeftijd, etniciteit, kleur, uiterlijk, geslacht, taal, IQ, godsdienst, politieke of andere mening, nationale of sociale afkomst, beperking, maatschappelijke status, etc.
- participatie erop gericht is dat alle kinderen en jongeren van allerlei soorten culturen en achtergronden kunnen deelnemen. Daarbij wordt ook moeite gedaan om introverte kinderen en jongeren te betrekken.
- participatie flexibel genoeg is om te voldoen aan de behoeften, verwachtingen en situaties van verschillende groepen kinderen en jongeren
- er aandacht is voor verschillende leeftijdsgroepen, geslacht en vaardigheden
- participatie bestaande discriminerende patronen weet te doorbreken

7. Kennis en vaardigheden

Medewerkers van het Liliane Fonds die met kinderen en jongeren werken moeten de kennis en vaardigheden bezitten om zinvolle participatie goed te kunnen begeleiden.

Dit betekent dat:

- de betrokken medewerkers bewust zijn van het belang van participatie van kinderen jongeren en begrijpen wat hiervoor nodig is
- de betrokken medewerkers ondersteuning krijgen bij participatieve activiteiten en geholpen worden de activiteiten achteraf te evalueren
- medewerkers hun twijfels, zorgen of soms zelfs een veto over participatie van kinderen jongeren kunnen uiten en bespreken

8. Veilig

Medewerkers van het Liliane Fonds die met kinderen en jongeren werken hebben een (morele) zorgplicht. Medewerkers nemen voorzorgsmaatregelen om te voorkomen dat kinderen en jongeren tijdens en na een activiteit in een onveilige situatie terechtkomen en het slachtoffer worden van mishandeling, geweld, uitbuiting of discriminatie.

Dit betekent dat:

- de bescherming van rechten van kinderen en jongeren altijd op de eerste plaats staat in de wijze waarop participatie is gepland en georganiseerd

- kinderen en jongeren op een veilige plek vrij hun mening kunnen geven en kunnen discussiëren zonder te maken te krijgen met afkeuring, discriminatie, andere vormen van emotioneel of fysiek geweld
- de medewerkers van tevoren hebben nagedacht over een safeguarding strategie in de context van deze specifieke activiteit en de strategie hebben gecommuniceerd naar alle begeleiders. Iedereen kent de Liliane Fonds/MIVA Gedragscode en heeft deze ondertekend en kent de meldprocedure. Iedereen kent zijn rol en weet waar hij/zij/hen verantwoordelijk voor is
- voorzorgsmaatregelen genomen zijn om kinderen en jongeren veilig te houden
- de kinderen en jongeren die betrokken zijn weten wat ze moeten doen als hun rechten onverhoopt toch geschonden worden (melden)
- een safeguarding contactpersoon gecontacteerd kan worden tijdens en na de activiteit
- alle deelnemende kinderen en jongeren toestemming hebben gegeven voor verspreiding en gebruik van persoonlijke informatie die verzameld wordt tijdens de activiteit
- geen foto's of beeldmateriaal gemaakt en verspreid wordt van kinderen en jongeren die daar – en indien van toepassing hun ouders – geen toestemming voor hebben gegeven

9. Verantwoording

Na de participatieve activiteit moeten kinderen en jongeren feedback krijgen over hoe hun mening en ideeën zijn meegenomen, welke invloed ze hebben gehad op eventuele besluitvorming, en gevraagd worden hoe ze zelf de activiteit/het project hebben ervaren.

Dit betekent dat:

- kinderen en jongeren in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden
- medewerkers alle betrokken kinderen en jongeren zo snel mogelijk laten weten wat hun participatie heeft betekend en of er een vervolg komt
- kinderen en jongeren kunnen deelnemen aan de evaluatie van een activiteit waar ze bij betrokken waren
- er aangegeven wordt hoe geleerde lessen die uit de evaluatie naar voren komen, de volgende keer toegepast worden
- kinderen en jongeren gevraagd worden wat ze van de activiteit/het project vonden, hoe ze hun participatie daarin hebben ervaren en wat ze zelf met de resultaten van de activiteit (bijvoorbeeld onderzoek) willen gaan doen
- kinderen en jongeren ondersteund worden om deel te kunnen nemen aan vervolg activiteiten
- kinderen en jongeren ondersteund worden om hun achterban, lokale jeugdgroepen en andere organisaties te informeren over hun ervaringen met participatie

Bijlage 10 Reizen met jongeren en jong volwassenen met of zonder een beperking

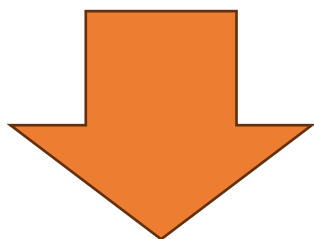
Leden van de door het Liliane Fonds ondersteunde jongerenraden (bijvoorbeeld de *Make Way Youth Advisory Board of LF Global Youth with Disability Panel*) reizen naar verschillende conferenties of bijeenkomsten. Daarbij worden de volgende richtlijnen en checklist gehanteerd:

- De reisbegeleiders raadplegen de *Checklist dienstreis externe reizigers* (RZ-501) en de *Handleiding en richtlijnen bij reizen met derden* (RZ-504).
- Alle deelnemers hebben de Liliane Fonds reisformulieren ingevuld en getekend, te weten de reisaanvraag (RZ -102), de *Declaration of Duty of Care Third Party Travellers* (RZ-502) of de *Declaration of non-applicablity Duty of Care* (RZ-503).
- Het Liliane Fonds en de betrokken reisbegeleider hebben alle relevante informatie van de deelnemers ontvangen, zoals gegevens over noodzakelijke medische zorg en bekende (voedsel-) allergieën.
- De reisbegeleider heeft een compleet overzicht van de noodzakelijke dagelijkse zorg, hulpmiddelen en ondersteuning die de deelnemers nodig hebben tijdens de reis heen en terug en het verblijf.
- In voorbereiding op de reis doet de reisbegeleider, eventueel samen met de child safeguarding focal point, een risico-inventarisatie gericht op de reis, het verblijf en de deelnemers. Boven genoemde informatie is meegenomen in de inventarisatie. Op basis van de risico-inventarisatie worden passende preventieve maatregelen genomen.
- De reisbegeleider is de verantwoordelijke child safeguarding focal point gedurende en na afloop van de reis en het verblijf. Dit betekent dat de reisbegeleider, samen met eventuele andere begeleiders, verantwoordelijk is voor een veilige reis en verblijf, fungeert als meldpunt indien er zorgen zijn over een deelnemer en, indien noodzakelijk, maatregelen kan nemen. De reisbegeleider kent de Liliane Fonds/MIVA safeguarding richtlijnen, de meldprocedures en onderhoudt contact met de Liliane Fonds/MIVA child safeguarding focal point.
- In het geval minderjarigen deelnemen aan de reis, dan moeten ouders/voogd een toestemmingsformulier reizen ondertekenen (toestemming voor een internationale reis, contactgegevens van de kinderen, en van ouders/voogd, reisdata en vluchtschema en verblijfadres). Het moet voorafgaande aan de reis duidelijk zijn tot wanneer de reisbegeleider verantwoordelijk is voor de veiligheid van de deelnemers.
- De deelnemers aan de reis hebben, indien van toepassing, vooraf schriftelijke toestemming verkregen van school of werk en deze overhandigd aan Liliane Fonds/MIVA.
- Kopieën van paspoorten en visa van iedere deelnemer worden verzameld en in een beveiligde en afgeschermd online folder opgeslagen.
- Reisgegevens (vluchtnummers, adres hotel en conferentie, verzekeringsgegevens, contactgegevens in geval van nood) worden gedeeld met ouders/voogd/verzorgers en met de reisbegeleider en in een beveiligde en afgeschermd folder opgeslagen.
- De reisbegeleider is in dienst van Liliane Fonds/MIVA en heeft een VOG ingediend en de Liliane Fonds/MIVA Gedragscode ondertekend. Als de reisbegeleider niet in dienst is van Liliane Fonds/MIVA, dan moet hij/zij/hen 21 jaar of ouder zijn, een VOG of, in het geval de reisbegeleider in Nederland geen VOG kan aanvragen, een andere verklaring van goed gedrag,

kunnen overhandigen en de Liliane Fonds/MIVA gedragscode ondertekenen. De reisbegeleider kent het reisbeleid van Liliane Fonds/MIVA en weet wie te contacteren in geval van nood. Daarnaast heeft de reisbegeleider, indien van toepassing, ook een veiligheidstraining gevolgd.

- Op de reis van toepassing zijnde gedragsregels worden samen met de deelnemers ontwikkeld en door alle deelnemers ondertekend. Dit zijn regels over hoe men zich tijdens de reis en het verblijf gedraagt. Ook de Liliane Fonds/MIVA gedragscode wordt door alle deelnemers ondertekend. Er wordt geen alcohol geschonken aan minderjarigen. Met jong volwassenen worden afspraken gemaakt over het innemen van alcohol. Drugs is voor alle deelnemers verboden.
- De deelnemers aan de reis kennen het programma en worden goed door de reisbegeleider en eventuele partner organisaties voorbereid op zowel de reis als hun rol tijdens het programma. De programma manager van Liliane Fonds/MIVA van het land waar naar gereisd wordt en de child safeguarding focal point geven een (veiligheids)briefing.
- De deelnemers krijgen alle reis details op een voor hen begrijpelijke manier.
- Iedere deelnemer heeft een reis- en medische verzekering en de reisbegeleider heeft deze gegevens paraat. Indien de reis - deels – betaald wordt door Liliane Fonds/MIVA, dan vallen de meereizende jongeren onder de reisverzekering van Liliane Fonds/MIVA. Dit dient gemeld en gecheckt te worden bij de Liliane Fonds/MIVA reis coördinator.
- Minderjarigen reizen altijd met een volwassen begeleider die 21 jaar of ouder is.
- Er wordt in het programma voor de reis en het verblijf rekening gehouden met de behoeftes van de deelnemers aan rust en recreatie.
- In het geval van een overnachting, dan zullen volwassenen/de reisbegeleider en minderjarigen geen kamers delen. De kamerindeling vindt plaats op basis van voorkeuren en wordt van tevoren besproken met de deelnemers. Er wordt in hetzelfde hotel verbleven.
- Alle deelnemers moeten weten met wie ze tijdens de reis kunnen praten als ze zich niet prettig voelen of zich ergens zorgen over maken. Dit kan de reisbegeleider zijn of een andere meereizende volwassene.
- Er moet een (context specifieke) vermissingsprotocol zijn die in werking treedt indien één of meerdere deelnemers vermist raken. Raadpleeg de *Tips & Guidelines for safe and secure travel to programma countries* (RZ-301).

Checklist

LF Checklist voor het reizen met jongeren en jong volwassenen met of zonder een beperking	✓
VOORBEREIDING	
<ul style="list-style-type: none"> • Hebben alle jongeren en begeleiders de LF reisformulieren ingevuld en getekend, te weten de reisaanvraag (RZ -102), de Declaration of Duty of Care Third Party Travellers (RZ-502) of de Declaration of non-applicablity Duty of Care (RZ-503)? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Hebben alle deelnemers de benodigde verzekeringen afgesloten, zijn alle documenten aanwezig en is bekend wat de verantwoordelijkheid van LF is in geval van een noodsituatie of vermissing? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is alle relevante en belangrijke informatie van de deelnemers ontvangen en veilig opgeslagen? Medische informatie, benodigde dagelijkse zorg en ondersteuning, kopieën van paspoorten, visa en verzekeringspapieren, contactgegevens en noodnummers van familie/verzorgers, reis- en verblijf informatie. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is er een safeguarding focal point aangewezen en is hun rol duidelijk? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is er, voorafgaande aan de reis, een risico-inventarisatie gedaan? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is de reis en het verblijf (<i>disability inclusive</i>) voor alle deelnemers geregeld? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Hebben alle deelnemers en thuisblijvers alle praktische informatie over de reis en het verblijf en de contactgegevens ontvangen? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Zijn alle deelnemers goed voorbereid zodat hun deelname effectief is? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Hebben alle deelnemers en, indien noodzakelijk, de ouders/voogd de toestemmingsformulieren voor de reis en het maken en publiceren van communicatiemateriaal ondertekend? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is het voor alle reisbegeleiders en persoonlijke assistenten duidelijk wat hun rol en verantwoordelijkheid is gedurende de reis en het verblijf? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is dit voorafgaande aan de reis besproken? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Zijn er een specifieke gedragsregels voor deze reis ontwikkeld? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Heeft iedere deelnemer bovenstaande gedragsregels én de Liliane Fonds/MIVA gedragscode ondertekend? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is de procedure duidelijk voor het geval een deelnemer of deelnemers tijdens de reis en het verblijf vermist raken? Raadpleeg hiervoor de <i>Tips & Guidelines for safe and secure travel to programma countries</i> (RZ-301). 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is er een meldformulier voor het documenteren van een safeguarding incident? Zie ook het reizen Incident Report Form (RZ-303). 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is er genoeg tijd in het programma om te ontspannen? 	
TIJDENS DE REIS EN HET VERBLIJF	

<ul style="list-style-type: none"> • Heeft iedereen de contactgegevens van de verantwoordelijke safeguarding focal point? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Zijn het hotel en de ruimtes waar activiteiten plaatsvinden toegankelijk voor alle deelnemers? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Weten alle deelnemende kinderen en jongeren wat er na afloop van de reis gebeurt met hun input (in het geval van participatie aan een conferentie of bijeenkomst)? 	
<ul style="list-style-type: none"> • Is het voor iedereen duidelijk tot wanneer het Liliane Fonds verantwoordelijk is voor de deelnemers? 	

Bijlage 11 Onderzoek met en door kinderen en jongeren

Het Liliane Fonds/MIVA initieert, financiert en doet zelf onderzoek naar de leefomstandigheden van kinderen en jongeren met een beperking en onderzoek naar effectieve interventies om hun positie te verbeteren. Kinderen en jongeren kunnen deelnemen aan onderzoek via groepsgesprekken en persoonlijke interviews maar ook als (mede-) onderzoekers. Ze kunnen onderzoek ook zelf initiëren, meedenken over de onderzoeksvraag, de te gebruiken onderzoeksmethodes, betrokken zijn bij dataverzameling, analyse van data en/of de presentatie van de onderzoeksresultaten. Het betrekken van kinderen en jongeren bij onderzoek zorgt voor onderzoeksresultaten die kunnen leiden tot betere programma's en projecten.

Voor het betrekken van kinderen en jongeren bij onderzoek hanteert het Liliane Fonds/MIVA de volgende basisprincipes:

- **Het belang van het kind/de jongere staat centraal**

Het is in het belang van kinderen en jongeren dat hun mening en perspectief op gebeurtenissen en omstandigheden gevraagd en gebruikt kunnen worden in een onderzoek. Dit maakt de uitkomsten van het onderzoek relevanter en interessanter voor de kinderen en jongeren zelf.

Het initiëren en uitvoeren van een eigen onderzoek brengt kinderen en jongeren onderzoekvaardigheden bij. De keuze voor het onderzoeksonderwerp, de wijze van onderzoeken en de toepassing van de resultaten worden dan bepaald door henzelf.

Het is in het belang van kinderen en jongeren dat resultaten van onderzoek breed verspreid worden als dit leidt tot betere programma's en een verbetering van de leefomstandigheden van kinderen en jongeren met een beperking. Het meenemen van hun perspectief komt onderzoeksresultaten ten goede maar zorgt er ook voor dat hun rechten op participatie en inclusie gewaarborgd worden.

Het delen van persoonlijke ervaringen kan in het belang zijn van kinderen en jongeren maar kan hen ook beschadigen in geval van bijvoorbeeld herbelevingen. Daarom gelden de safeguarding richtlijnen ook in onderzoek.

Van te voren worden afspraken gemaakt of voor deelname een financiële vergoeding wordt gegeven.

- **Toestemming**

Ouders van kinderen onder de achttien jaar geven van tevoren toestemming voor deelname van hun kind aan een onderzoek. Kinderen en jongeren tekenen een formulier waaruit blijkt dat ze begrepen hebben aan welk onderzoek ze deelnemen, op welke wijze ze deelnemen, wat met hun gegevens en input gebeurt en hoe ze op de hoogte worden gehouden van de resultaten van het onderzoek.

In sommige landen is ethische toestemming nodig van een (nationale) onderzoek raad.

- **Participatie**

Bij deelname van kinderen en jongeren aan onderzoek houdt het Liliane Fonds zich aan de richtlijnen voor eerlijke en zinvolle participatie (bijlage 9).

- **Veiligheid boven alles**

Bij het ontwikkelen van het onderzoek wordt een risico-inventarisatie gedaan om mogelijke schadelijke effecten van het onderzoek op de deelnemende kinderen en jongeren in kaart te brengen en preventieve maatregelen te kunnen nemen.

Het recht op privacy wordt gewaarborgd. Data wordt anoniem en op een veilige manier bewaard en gebruikt.

Kinderen en jongeren nemen deel aan het onderzoek in een voor hen prettige en veilige omgeving. Ze zijn nooit alleen met de onderzoeker. Tijdens (lange) interviews worden rustpauzes ingelast. De richtlijnen voor het interviewen van kinderen en jongeren (bijlage 5) worden in acht genomen.

Mocht er tijdens het onderzoek zorgen ontstaan over een kind/jongere, dan kan het zijn dat de belofte om informatie vertrouwelijk te houden gebroken moet worden. Dit wordt van tevoren met het kind/jongere besproken.

Kinderen en jongeren mogen altijd aangeven als ze niet (meer) willen meewerken aan het onderzoek.

- **Inclusie**

Onderzoek is inclusief en discrimineert geen kinderen en jongeren op basis van leeftijd, geslacht, etniciteit, lichamelijke en/of geestelijke beperkingen, seksualiteit, cultuur, taal, familiestructuur en geestelijke gezondheid en welzijn. Kinderen en jongeren moeten kunnen deelnemen. Eventuele barrières voor deelname worden zo goed mogelijk weggenomen. Er wordt moeite gedaan om moeilijk bereikbare kinderen en jongeren ook te betrekken in het onderzoek.

Kinderen en jongeren worden voor het onderzoek geselecteerd op basis van eerlijke en transparante selectiecriteria.

- **Transparantie**

De kinderen en jongeren die deelnemen aan het onderzoek worden voor, tijdens en na het onderzoek goed geïnformeerd over het doel van het onderzoek, hoe hun input gebruikt gaat worden in het onderzoek, wat de resultaten zijn en hoe die gebruikt gaan worden. Ook wordt in het onderzoeksrapport de rol van kinderen en jongeren die hebben deelgenomen benoemd. Zij kunnen ook betrokken worden bij het presenteren van de resultaten maar wel op een manier die in hun belang is.

De kinderen en jongeren die hebben deelgenomen aan het onderzoek moeten tijdens en na het onderzoek aan kunnen geven hoe zij hun rol in het onderzoek hebben ervaren.

Meldformulier (online beschikbaar)

Zorgen over kinderen en jongeren tijdens het werk van Liliane Fonds/MIVA en op het terrein van (Child) Safeguarding moeten direct gemeld worden bij de Safeguarding Focal Point, mondeling of schriftelijk. Bij nood bel altijd 112 (in Nederland).

Meld het bij Liliane Fonds/MIVA via telefoon en/of mail en vul daarna, eventueel samen met de Safeguarding focal point, onderstaand formulier in. Het formulier is online beschikbaar op www.lilianefonds.nl/meldformulier

Het documenteren van meldingen is bedoeld om zoveel mogelijk informatie te verzamelen die een melding kan staven. Dit formulier wordt *alleen* door jou en de Safeguarding focal point ingevuld en wordt *alleen* naar de Safeguarding focal point gestuurd. Het formulier wordt veilig bewaard en wordt vertrouwelijk behandeld.

1. Soort incident

Maak een keuze

- a. Incident over/met een kind/jongere
- b. Incident over/net een volwassene(n) (inclusief seksuele intimidatie, discriminatie en pesten)
- c. Vermoedens van fraude/corruptie
- d. Anders, namelijk

2. Waar en wanneer is het incident gebeurd?

Maak een keuze

- a. Exacte locatie/datum is bekend
 - i. Namelijk....
- b. Ik heb een schatting van de locatie/datum
 - i. Namelijk...
- c. De locatie/datum is onbekend

3. Is dit incident gebeurd in de activiteiten van het Liliane Fonds/MIVA of in een project/programma dat ondersteund wordt door het Liliane Fonds/MIVA?

Maak een keuze

- a) Ja, Liliane Fonds
- b) Ja, MIVA
- c) Nee
- d) Onbekend

4. Als dit incident plaats heeft gevonden bij een (strategische) partner organisatie van het Liliane Fonds/MIVA, in welk land en bij welke organisatie?

5. Welke rol heeft de persoon(en) die het incident heeft veroorzaakt?

Maak een keuze

- a. Medewerker van het Liliane Fonds
- b. Medewerker van MIVA
- c. Medewerker van een partner organisatie van het Liliane Fonds/MIVA
- d. Donor
- e. Onbekend
 - i. Namelijk....

6. Welke personen waren betrokken bij het incident?

Vul hier de naam(en) of beschrijving van de persoon(en) in. Ook als het een kind/jongere betreft. Beschrijf ook of het kind/de jongere een beperking heeft of speciale behoeftes.

7. Wat is er gebeurd?

Vertel in eigen woorden wat er gebeurd is. Geef een samenvatting en alleen de feiten weer, geen meningen.

8. Zijn er onmiddellijk maatregelen genomen?

Beschrijf kort welke maatregelen er zijn ondernomen.

9. Beschikt u over bewijsstukken of documenten die u met ons wilt delen?

Maak een keuze

- a. Ja
 - i. Stuur de documenten met dit meldformulier mee
- b. Nee

10. Vult u dit formulier namens iemand anders in?

Maak een keuze

- a. Ja
- b. Nee

11. Wat is uw relatie met het Liliane Fonds/MIVA?

Maak een keuze

- a. Ik ben een werknemer
- b. Ik ben een ex-werknemer
- c. Ik ben een vrijwilliger
- d. Ik ben een ex-vrijwilliger
- e. Ik ben een medewerker van een partner organisatie van het Liliane Fonds/MIVA
- f. Ik ben niet verbonden aan het Liliane Fonds/MIVA of aan een partner organisatie van het Liliane Fonds/MIVA
- g. Anders, namelijk

12. Om een melding goed op te kunnen volgen en voor eventuele vragen, hebben we uw contactgegevens nodig. We houden u dan ook op de hoogte over de opvolging van deze melding. Zouden we contact met u mogen opnemen?

Dat kan ook een tijdelijk emailadres zijn.

Maak een keuze

- a. Ja
- b. Nee

13. Wilt u anoniem blijven?

Maak een keuze

- a. Ja
- b. Nee

14. Naam

Voornaam

Achternaam

15. Email adres

16. Telefoon nummer

Toestemmingsformulier Communicatie (verkrijgbaar bij team Communicatie)

Liliane Fonds/MIVA hanteert toestemmingsformulieren die gebruikt worden in Nederland en toestemmingsformulieren die gebruikt worden bij veldbezoek. Hieronder staat het toestemmingsformulier voor gebruik in Nederland.

Toestemmingsformulier voor het gebruik van foto's of video's (beeldmateriaal)

Stichting Liliane Fonds vraagt u/je op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) of we een foto/video mogen maken en waar we deze voor mogen gebruiken.

Waar geeft u/je toestemming voor?

1. Ondergetekende geeft het Liliane Fonds toestemming om naam en foto- en videomateriaal te gebruiken voor projectverantwoording.

Deze toestemming heeft betrekking op :

- Foto- en videomateriaal voor het jaarverslag en het jaarbeeld
- Fotobladen, projectvoorstellen en -verantwoordingen, events ten behoeve van donoren.

Toestemming: ja / nee*

2. Ondergetekende geeft het Liliane Fonds toestemming om naam en beeldmateriaal te gebruiken voor communicatie- en wervingsdoeleinden.

Deze toestemming heeft betrekking op:

- Foto- en videomateriaal voor campagnes, de nieuwsbrief, intranet, educatieve doeleinden
- Foto- en videomateriaal voor sociale media (Twitter, Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube)
- Foto- en videomateriaal voor tv-programma's of publicatie op externe websites en in magazines.

Toestemming: ja / nee*

Wij danken u/je bij voorbaat indien u/je dit formulier ingevuld retourneert aan het Liliane Fonds. Deze zal dit toestemmingsformulier archiveren. Natuurlijk gaan wij zorgvuldig om met foto's en video's. Het beeldmateriaal wordt 5 jaar bewaard. U kunt uw/jouw toestemming altijd weer intrekken. Stuur daarvoor een e-mail naar voorlichting@lilianefonds.nl of een bericht naar ons postadres.

Datum:

Naam:

Handtekening:

Bij foto's van minderjarigen (tot 16 jaar) moet de wettelijke vertegenwoordiger ook ondertekenen

Handtekening:

* doorstrepen wat niet van toepassing is

Toestemmingsformulier (internationale) reizen met minderjarige jongeren

Ondertekende verleent toestemming aan Liliane Fonds om:

Naam:

Geboortedatum:

Paspoort-/ID-nummer:

Mee te nemen naar:

Naam evenement:

Plaats:

Data: van _____ *tot*

Voor akkoord:

Handtekening ouder(s)/verzorger(s):

Plaats:

Datum:

Gegevens verblijfplaats (hotel) tijdens het evenement:

Reisgegevens (vluchtnummer, trein, auto, vertrek- en aankomsttijden):

Contactgegevens reisbegeleider

Toestemmingsformulier Onderzoek

Titel onderzoek:

Naam kind of jongere:

Checklist voor deelname aan onderzoek of onderzoeksproject		
	Ja	Nee
Ik heb informatie over het onderzoek gekregen, gelezen of de informatie is mij voorgelezen		
Ik begrijp waar het onderzoek over gaat		
Ik heb al mijn vragen kunnen stellen en goed antwoord gekregen		
Ik doe vrijwillig mee aan dit onderzoek en mag stoppen wanneer ik wil. Ik hoef niet te vertellen waarom ik stop		
Ik begrijp dat alle informatie die ik tijdens dit onderzoek geef, gebruikt kan worden in een onderzoeksrapport, een artikel of presentatie door het onderzoeksteam		
Ik begrijp dat mijn naam geheim blijft en dat het nooit gebruikt zal worden in een rapport, artikel of presentatie		
Mochten er foto's/beeldmateriaal genomen worden, dan geef ik toestemming voor het maken en gebruiken van dit materiaal in het kader van het onderzoek		
Ik wil aan dit onderzoek deelnemen		

Toestemming deelname aan onderzoek en gebruik data

Toestemming van een kind/jongere

Naam

Datum

Handtekening

.....

Toestemming van de ouder(s)/verzorger(s) van het kind/jongere (onder de achttien jaar)

Relatie tot het kind/jongere:

Naam

Datum

Handtekening

.....

Onderzoeker

Naam

Datum

Handtekening
